

УДК 551.4

ТРАВЕРТИНОВІ ТЕРАСИ СВІТУ ЯК ТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ***М. М. Лісковацька****maryanalisk@gmail.com**кафедра землезнавства та геоморфології Київського національного університету
ім. Тараса Шевченка, м. Київ*

Травертинові тераси – це відклади травертину, що мають вигляд серій плоских натічних тіл – «сходинок». Виникають у місцях виходу на денну поверхню джерел перенасичених карбонатом кальцію [3].

За рахунок своєї естетичної привабливості у поєднанні з часто цілющими властивостями мінеральних вод такі утворення стали популярними туристично-рекреаційними об'єктами.

У нашій роботі проаналізовано 10 масивів травертинових терас що розташовані на території Європи, Азії, Північної та Центральної Америки, Океанії (рис. 1) та проведено вивчення таких характеристик даних об'єктів, що можуть визначати їх туристичну привабливість. На нашу думку до них можна віднести площу та положення у рельєфі, висоту над рівнем моря, наявність охоронного статусу та рівень сучасного господарського використання.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Рис. 1. Травертинові тераси Світу

1 - Памуккале; 2 – Семук Чампей; 3 – Хуанлун; 4 – Бай Шуй Тай; 5 – Бадаб-е-Сурт; 6- Мамонт-Хот Спрінгз; 7 - Єгерсалок; 8 – Сатурнія; 9 – Рожеві та Білі тераси Нової Зеландії; 10 – Куанг Сі

Так, з проаналізованих об'єктів, найбільшим за площею комплексом травертинових терас є Семук Чампей в Гватемалі площею 17,14 км², а найменшим Єгерсалок в Угорщині площею 1,2 км².

За положенням у рельєфі більшість описаних терас розташовані в межах гірських масивів. Наприклад такі, як: Хуанлун - в підніжжі піку Сюебаодін у південній частині гірського хребта Міншань, Бай Шуй Тай в передгір'ях гір Хаба, Бадаб-е Сурт – в горах Альборц, Мамонт-Хот Спрінгз - Йеллоустонське

плато, Єгерсалок - підніжжя гір Матра і Бюкк, Сатурнія – на пагорбах Маремми, Рожеві і білі тераси Нової Зеландії - схил вулкана Таравера. Решта з проаналізованих об'єктів розташовані у долинах річок.

За висотним положенням у рельєфі найвищою є тераси Хуанлун, що розташовані на висоті понад 3000 м над рівнем моря, найнижчими – Куанг Сі, що знаходяться на висоті 100 м над рівнем моря. Вцілому терасові травертинові комплекси, у середньому, розташовані в інтервалі висот від 300 м до понад 1000 м [6].

З проаналізованих об'єктів Памуккале, Хуанлун, Мамонт-Хот Спрінгз – є об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО [2]. Семук Чампей, Куанг Сі входять як складова частина до об'єктів природо-заповідного фонду, а саме Семук Чампей до складу заповідника, а Куанг Сі до національного природного парку «Тат Куанг Сі». Бадаб-е Сурт перебуває під охороною Організації культурної спадщини Ірану, включений до Списку національних пам'яток Ірану [1]. Рожеві і білі тераси Нової Зеландії перебувають під охороною департаменту збереження природи цієї країни. Такі травертинові тераси як: Бай Шуй Тай, Єгерсалок, Сатурнія на сьогоднішній день перебувають без охоронного статусу.

Стосовно використання у туристичній галузі, то Памуккале, Семук-Чампей, Хуанлун, Мамонт-Хот Спрінгз, Єгерсалок, Сатурнія, Куанг Сі мають розвинену туристичну інфраструктуру, а такі як Бай Шуй Тай, Бадаб-е Сурт, Рожеві і Білі тераси Нової Зеландії використовуються в переважній більшості місцевими жителями для рекреації та відпочинку [5].

Головна інформація, яка характеризує травертинові тераси з двох боків, як географічний феномен, та як туристичний об'єкт представлена у таблиці 1 «Географічні та туристичні характеристики травертинових терас Світу».

Таблиця 1

Географічні та туристичні характеристики травертинових терас Світу

Назва об'єкту	Країна, регіон	Площа об'єкту	Положення у рельєфі	Висота н.р.м.	Охоронний статус	Туристичне використання
Памуккале	Туреччина провінція Денізлі	10,7 км ²	долина річки Мендерес	255м	Охорона ЮНЕСКО	Використовується, як курорт з античних часів
Семук- Чампей	Гватемала, муніципалітет Ланкін	17,14 км ²	долина річки Кахабон	380 м	Заповідник	Розроблений геотуристичний кільцевий маршрут по території
Хуанлун	Китай, провінція Сичуань	3,6 км ²	підніжжя піку Сюебаодін у пд частині гірського хребта Міншань	понад 3000 м	Охорона ЮНЕСКО	Організований заповідник і парк
Бай Шуй Тай	Китай, округ Шангри-Ла	3 км ²	передгір'я гір Хаба	2400 м	є священним місцем	Організований парк. В зв'язку зі своєю відносною важкодоступніс-

						тю є досить малолюдним
Бадаб-е Сурт	Іран, провінція Мазанда-ран	5 км ²	гори Альборц	1840 м	Під охороною Організації культурної спадщини Ірану, включений до Списку національних пам'яток Ірану	Через віддаленість не користується популярністю серед туристів. Відсутня розгалужена мережа туристичної інфраструктури
Мамонт Хот-Спрінгз	США, штат Вайомінг	15 км ²	Йеллоустон-ське плато	2400м	Охорона ЮНЕСКО	Всі елементи розвиненої інфраструктури присутні
Егерсалок	Угорщина, графство Хевес	1,2 км ²	підніжжя гір Матра і Бюкк в долині річки Лашко	149 м	Без охоронного статусу	На території діє лікувальний комплекс з термальними купальнями
Сатурнія	Італія, провінція Гросетто	2,8 км ²	пагорбах Маремми	294 м	Без охоронного статусу	Наявні готелі, каскадні джерела, в яких можна купатися
Рожеві і білі тераси	Нова Зеландія, округ Роторуа	4 км ²	схил вулкана Таравера, на березі озера Ротомахана	337 м	Під охороною департаменту збереження природи	Є туристичні атракції
Куанг Сі	Лаос, провінція Луанг-прабанг	8 км ²	лівий берег р. Меконг	100м	Входить до складу Національного парку Тат Куанг Сі	Прокладені туристичні стежки

Список використаних джерел: 1. Бадаб-е Сурт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://etotam.com/?p=4452>; 2. Памуккале: як добратися і чому важливо там побувати [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tripmydream.ua/media/idei-puteshestviy/pamykkale-jak-dobratysja-i-chomu-tam-var-to-pobuvati>; 3. Тераса травертинова [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%B0_%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0; 4. Водопад Куанг Си возле Луанг Прабанга – must see в Лаосе! Отзыв, фото, видео [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://olgatravel.com/2016/03/vodopad-kuang-si-laos/>; 5. Восем великолепных каскадных водопадов со всего мира [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://bugaga.ru/pictures/geo/1146735742-8-velikolepnyh-kaskadnyh-vodopadov-so-vsego-mira.html>; 6. Хуанлун — сказочный китайский Желтый дракон [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dag.com.ua/?p=7227>.